

SINFÓNÍUHLJÓMSVEIT
ÍSLANDS

Ashkenazy og Ólafur Kjartan

8. maí 2014

MENNTA- OG
MENNINGARMÁLARÁÐUNEYTIÐ

Reykjavíkurborg

Vinsamlegast hafið slökkt á farsímum meðan á tónleikum stendur.

Tónleikagestir eru beðnir um að klappa aðeins í lok tónverka.

Tónleikarnir eru í beinni útsendingu á Rás 1 og verða aðgengilegir í tvær vikur á www.ruv.is.

Áætluð tímalengd verka:

Eyja hinna dauðu: 21'00"

Söngvar og dansar dauðans: 22'00"

Sinfónía nr. 1: 45'00"

Aðalstyrktaraðili:

GAMMA

Ashkenazy og Ólafur Kjartan

Tónleikar í Eldborg 8. maí 2014 » 19:30

Vladimir Ashkenazy hljómsveitarstjóri
Ólafur Kjartan Sigurðarson einsöngvari

Sergei Rakhmanínov

Eyja hinna dauðu, op. 29 (1908)

Modest Músorgskij

Söngvar og dansar dauðans (1875–77)

Vögguvísa

Kvöldlokka

Trépak

Hershöfðinginn

Hlé

Johannes Brahms

Sinfónía nr. 1 í c-moll, op. 68 (1862–76)

Un poco sostenuto – Allegro – Meno allegro

Andante sostenuto

Un poco allegretto e grazioso

Adagio – Più andante – Allegro non troppo

ma con brio – Più allegro

Vladimir Ashkenazy

hljómsveitarstjóri

Vladimir Ashkenazy er óumdeilanlega frægastur íslenskra ríkisborgara í klassíska tónlistarheiminum. Í ríflega hálfa öld hefur hann verið í hópi fremstu hljóðfæraleikara, eða allt frá því hann komst á verðlaunapall í þremur virtustu tónlistarkeppnum heims – hann hlaut önnur verðlaun í Chopin keppninni í Varsjá árið 1955 og fyrstu verðlaun bæði í Queen Elisabeth keppninni í Brüssel 1956 og Tsjajkovskij keppninni í Moskvu 1962.

Ashkenazy á að baki glæsilegan feril í hljóðverinu. Hann hefur hljóðritað flest höfuðverk píanóbókmenntanna og meðal nýlegra hljómdiska hans eru sjaldheyrð einleiksverk eftir Rakhmanínov og Diabelli-tilbrigði Beethovens. Ashkenazy hefur hlotið sex Grammy-verðlaun, m.a. sem besti einleikari með hljómsveit (píanókonsertar Beethovens með Georg Solti, 1974), fyrir bestu kammerhljóðritun (fiðlusónötur Beethovens með Itzhak Perlman, 1979), og besta einleiksdisk (prelúdíur og fúgur Sjostakovitsj, 2000).

Undanfarna áratugi hefur orðstír Ashkenazys sem hljómsveitarstjóra vaxið stöðugt, allt frá því að hann steig sín fyrstu skref á þeirri braut með Sinfóníuhljómsveit Íslands árið 1972. Hann hefur verið aðalstjórnandi hjá virtum hljómsveitum á borð við Konunglegu fílharmoníusveitina í London og Tékknesku fílharmoníusveitina. Árið 2009 tók Ashkenazy við stöðu aðalhljómsveitarstjóra Sinfóníuhljómsveitarinnar í Sidney í Ástralíu, en hann hefur auk þess starfað með flestum frægustu hljómsveitum heims sem gestastjórnandi.

Í janúar 2001 stjórnaði Vladimir Ashkenazy Sinfóníuhljómsveit Íslands á ný eftir nokkurt hlé. Ári síðar var hann gerður að heiðursstjórnanda hljómsveitarinnar og hefur síðan snúið aftur á hverju starfsári og stjórnað meistaraverkum tónbókmenntanna, meðal annars *Draumi Gerontiusar* eftir Elgar, *Stríðssálumessu* Brittens, 9. sinfóníu Mahlers og *Missa solemnis* eftir Beethoven.

Ólafur Kjartan Sigurðarson

einsöngvari

Ólafur Kjartan Sigurðarson er íslenskum óperu- og tónleikagestum að góðu kunnur. Hann var fastráðinn söngvari við Íslensku óperuna árin 2001–2004 og fór þar með mörg burðarhlutverk. Síðast kom hann fram á Íslandi árið 2010 sem Rigoletto í samnefndri óperu Verdis.

Frá árinu 2008 hefur Ólafur Kjartan verið fastráðinn við Staatstheater Saarbrücken ásamt því að koma fram á tónleika- og óperusviðum víða. Helstu hlutverk hans undanfarin ár hafa verið Rigoletto, Iago, Falstaff, Macbeth og Don Carlo di Vargas, öll úr óperum Verdis, Alberich (*Niflungahringurinn*), Telramund (*Lohengrin*) og Klingsor (*Parsifal*), Scarpia (*Tosca*), Jack Rance (*La fanciulla del West*), Michele (*Il tabarro*), Jochanaan (*Salome*) og Méphistophélès (*La damnation de Faust*). Framundan hjá Ólafi Kjartani eru meðal annars hlutverk Barak (*Die Frau ohne Schatten*), Sancho Panza (*Don Quichotte*), Renato (*Un ballo in maschera*) og Hollendingurinn fljúgandi í samnefndri óperu.

Ólafur Kjartan hefur hlotið viðurkenningar fyrir túlkun sína á Rigoletto og Falstaff hjá Opera Holland Park í London, og fyrir Jochanaan í uppsetningu Staatstheater Saarbrücken á *Salome*. Þá hlaut hann Grímuverðlaunin fyrir túlkun sína á Rigoletto hjá Íslensku óperunni árið 2010.

Sergei Rakhmanínov

Eyja hinna dauðu (Ostrov myortvíkh)

Árið 1907 sá Sergei Rakhmanínov (1873–1943) eftirprentun af málverki Arnolds Böcklin, *Eyju hinna dauðu*. Böcklin var einn helsti forsprakki sýmbólísta á síðari hluta 19. aldar, en þeir lögðu áherslu á að skapa stemningu í verkum sínum og að nota tákn sem ristu dýpra en það sem augað greindi á yfirborðinu. Böcklin hafði gert fimm málverk af sama mótífi, drungalegri eyju sem rís úr hafi með kröppum klettum til hvorrar hliðar og báti sem er um það bil að leggjast í vör. Í bátnum er líkkista og hvítklædd vera sem fylgir hinum látna hinsta spölinn.

Rakhmanínov hreifst svo af málverki Böcklins að hann samdi skömmu síðar tónaljód með sama heiti. Það hefst á dulúðlegu öldugjálfri; báturinn siglir gegnum þoku og mistur og nálgast klettinn stóra. Á milli íhugulla og dreymandi kafla heyrast dramatískir hljómar málmblásaranna. Hápunkturinn er ærandi *fortissimo* og ábúðarfull hamarshögg, eins og gert sé upp við fortíðina áður en siglt er úr vör að nýju. Margir hafa bent á það að stef verksins eiga ýmislegt sameiginlegt með kaþólska sálumessusöngnum *Dies irae*, þar sem sungið er um dóminn harða á efsta degi. Rakhmanínov hafði skömmu áður notað umræddan lagbút í 2. símfóníu sinni og hann kom honum einnig í góðar þarfir síðar, í *Símfónískum dónsum* og *Rapsódíu um stef eftir Paganini* fyrir píanó og hljómsveit. Hér heyrst lagið raunar aldrei í heilu lagi en sumar hendingar eru eins og endurminning um upphafstóna þess. Lokablaðsíður verksins eru kyrrlátar; báturinn siglir hægt út á haf við vaggandi öldunið.

Annars er athyglisverð saga að baki málverki Böcklins. Árið 1862 kom hingað til lands hópur þýskra vísindamanna undir leiðsögn náttúrufræðingsins Georg Berna. Skömmu eftir að hann sneri aftur til Þýskalands gekk hann að eiga unga unnustu sína en þau nutu aðeins samvista í tvö ár því að Berna lést 29 ára að aldri. Ekkjan syrgði hann mjög og árið 1880 bað hún listamann nokkurn um að mála mynd í minningu manns síns. Myndin skyldi vera dapurleg en friðsæl og átti að vekja

Tónlistin á Íslandi

Sinfóníuhljómsveit Íslands hefur einu sinni áður leikið Dauðaeyjuna, undir stjórn Rumons Gamba árið 2007.

með áhorfandanum þagnarkennd „sem mætti dreyma í“. Þessi mynd er einmitt *Eyja hinna dauðu* eftir Böcklin. Frank Ponzi listfræðingur ritaði grein í *Lesbók Morgunblaðsins* árið 1986 þar sem hann velti fyrir sér hvort myndin gæti tengst Íslandi á einhvern hátt: „Gæti frásögn eiginmannsins unga af eftirminnilegri ferðinni þangað hafa rifjast upp fyrir syrgjandi ekkjunni, þegar hún og Böcklin hugsuðu sér eyju, sem áfangastað í hinstu för hans? Ef til er svar við þessu virðist það vera innsiglað í þögn myndarinnar.“

Modest Músorgskíj

Söngvar og dansar dauðans

Modest Músorgskíj (1839–81) var eitt merkasta tónskáld Rússlands á 19. öld. Hann var alla tíð utangarðsmaður í tónlistarlífinu, harðsvíraður „realisti“ eða raunsæismaður sem leit gamalgrónar hefðir hornauga, hvort sem í hlut átti formvitund þýska skólans eða *bel canto*-hendingar ítölsku óperunnar. Tónlist hans þótti á sínum tíma gróf, óáheyrileg og illa útsett fyrir hljómsveit enda liðu áratugir þar til hún hljómaði í upprunalegri gerð. Lengi voru verk hans flutt í útsetningum Nikolais Rimskíj-Korsakov, sem tók að sér að „lagfæra“ tónlist vinar síns, breiða yfir meintan klunnaskap og glæða hana bjartari litum.

Músorgskíj tilheyrði óformlegum hópi fimm tónskálda sem flest voru sjálfmenntuð og lögðu áherslu á hið þjóðlega í list sinni. Samtímamenn þeirra gáfu þeim viðurnefnið „mektarsveitin“ og flestir sinntu þeir öðrum störfum meðfram listsköpun sinni. Músorgskíj var hervörður, César Cui var liðsforingi, Alexander Borodin var efnafræðingur og Rimskíj-Korsakov gegndi stöðu sjóliðsforingja. Leiðtogi hópsins var sá eini fimmmenninganna sem var atvinnumaður frá fyrstu tíð, píanistinn og tónskáldið Milíj Balakírev.

Tónlistin á Íslandi

Söngvar og dansar dauðans hafa margsinnis hljómað á Íslandi, oftast með píanómeðleik. Þannig söng Paata Burchuladze ljóðaflokkinn í Háskólabíói árið 1988, Alina Dubik flutti hann árið 1997 og Jóhann Smári Sævarsson 1999. Í sinfónískum búningi hafa sungið flokkinn þau Aage Haugland árið 1990 og Olga Borodina á Listahátíð í Reykjavík 2004, bæði með Sinfóníuhljómsveit Íslands.

Músorgskíj samdi hinn áhrifamikla lagaflokk sinn um dauðann upphaflega fyrir rödd og píanó. Lögin eru „ballöður“, þ.e. dramatísk frásagnarkvæði, af svipuðum meiði og *Álfakóngur* Schuberts – og rétt eins og þar endar hvert laga Músorgskíjs í dauðanum. Upphafslagið, *Vögguvísa*, er samtál móður deyjandi barns og mannsins með ljáinn; *Kvöldlokka* er tælandi ástarsöngur dauðans; *Trépak* er tragikómískt kvæði um fylliraft sem verður úti um hávetur; *Hershöfðinginn* hefst með bardaga en þegar tekur að rökkva birtist dauðinn á hesti sínum – hann er hinn sanni sigurvegari hverrar orrustu. Sjálfur átti Músorgskíj ekki nema fáein ár eftir ólifuð þegar lagaflokkurinn varð til. Hann hafði lengi glímt við áfengissýki og eftir að „mektarsveitin“ leystist upp fór allt á verri veg, hann missti starf sitt í hernum og lést auralaus skömmu síðar.

Johannes Brahms

Sinfónía nr. 1

„Ég mun aldrei semja sínfóníu! Þú getur ekki gert þér í hugar-
lund þér hvernig það er að heyra slíkan risa þrammandi
fyrir aftan sig.“ Þannig ritaði Johannes Brahms (1833–1897)
tæplega fertugur að aldri, fullur örvæntingar yfir því hvílík
ábyrgð fylgdi því að feta í fótspor Beethovens. Sínfóníur þess
síðarnefnda voru tónskáldum 19. aldarinnar mikilfengleg
fyrirmynd og hvergi sést hinn langi skuggi Beethovens
betur en í fyrstu sínfóníu Brahms. Brahms var kominn á
fimmtugsaldur þegar hann lauk við fyrstu sínfóníuna; ekkert
annað „sínfónískt“ tónskáld á 19. öld lét biða jafn lengi eftir
frumraun sinni í þessu formi. Flestir voru þó sammála um
að biðin hefði verið þess virði. Þegar Hans von Bülow kallaði
verkið „tíundu sínfóníu Beethovens“ var það meint sem mesta
hrós sem hugsast gat.

Fram að þessu hafði Brahms notað hvert tækifæri til að
þjálfast í hinni sínfónísku list án þess að þurfa að óttast
beinan samanburð við hina Beethovensku fyrirmynd.
Píanókonsertinn í d-moll er hálfgildings sínfónía enda hafði
Brahms upphaflega ætlað að gera sínfóníu úr tónefninu en
skipti svo um skoðun og bætti píanói við. Tvær serenöður
fyrir hljómsveit höfðu einnig verið honum hollur skóli, sem
og hljómsveitartilbrigðin við „stef eftir Joseph Haydn“ frá
1873. Með fyrstu sínfóníu sinni steig Brahms loks skrefið til
fulls. Bülow hafði sannarlega rétt fyrir sér – áhrif Beethovens
eru greinileg frá fyrsta takti til hins síðasta. Brahms kallast
sérstaklega á við fimmtu sínfóníu Beethovens (sem einnig er
í c-moll) og níundu sínfóníuna.

Strax frá fyrsta takti einkennist tónlistin af dramatískum
þunga. Brahms var ekki gjarn á að byrja tónsmíðar sínar
á hægum inngangi en hér er hæg byrjunin fullkomlega
viðeigandi. Maður heyrir næstum hjartslátt og kvíða
tónskáldsins í dynjandi pákum og tjáningarfullum strengja-
línunum. Skyndilega þynnist vefurinn og stefnan er óljós
um stund, nokkrir samhengislausir tónar hér og þar, en

innan skamms snýr upphafstónlistin aftur og leiðir inn í kraftmikinn aðalkaflann. Þar gengur á ýmsu. Tónlistin er kraftmikil, ástríðufull, jafnvel drungaleg á köflum. Það á ekki síst við um úrvinnsluhlutann um miðbikið, með snörpum styrkleikabreytingum úr sterkasta *forte* niður í *pianissimo*.

Ljúfir miðkaflarnir eru kærkomin hvíld eftir dramatík upphafsþáttarins. Annar kafli er sérlega bjartur og hefst á syngjandi stefi í fiðlum, sem skömmu síðar breytist í undirleik að nýrri óbóhendingu. Þetta er upphafin himnasælumúsík, blíð og ástríðufull til skiptis. Þriðji þáttur sínfóníunnar er sá sem minnst á skylt við Beethoven. Hann er yfirvegaður og tiltölulega hægur, og minnir jafnvel á hin angurværu *intermezzo* sem Brahms samdi fyrir píanó á efri árum sínum.

Lokaþátturinn tekur upp þráðinn þar sem þeim fyrsta lauk. Tónlistin er leitandi, stefnulaus, prófar hitt og þetta en dettur sífellt niður í sama farið. Heimur Níundu sínfóníu Beethovens er ekki langt undan: þegar einleikshorn brýst í gegn með hendingu sem Brahms hafði fyrst nóterað í svissnesku Ölpunum löngu áður eru áhrifin harla kunnugleg: „O Freunde, nicht diese Töne!“ Hornleiknum lýkur á eins konar spurningu sem strengirnir svara. Nú er öllum áhyggjum ýtt til hliðar og björtu sextán takta stefi í C-dúr svipar óneitanlega nokkuð til *Óðsins til gleðinnar*. Þegar kunningi Brahms benti honum á skyldleikann brást hann ókvæða við: „Hvaða bjáni sem er getur nú heyrt það.“

Ekki er þó öllu lokið enn. Brahms var meistari úrvinnslunnar eigi síður en Beethoven og nú tekur við ferðalag þar sem tónlistin gengur í gegnum hin ýmsu þrep óvissunnar. Stundum heillar hún okkur með fegurð sinni og einfaldleika en skýin hrannast upp þegar minnst varir. Það er ekki fyrr en í stórfenglegu niðurlaginu sem sigurinn er í höfn og ekki aðeins hvað framvindu verksins sjálfs snertir. Brahms hafði unnið sigur á eigin efasemdum og tókst héðan í frá óhræddur á við hið sínfóníska form.

Árni Heimir Ingólfsson

Tónlistin á Íslandi

Sínfóníuhljómsveit Íslands hefur flutt fyrstu sínfóníu Brahms 19 sinnum, fyrst árið 1952 undir stjórn Olavs Kjelland. Meðal annarra hljómsveitarstjóra má nefna Vladimir Ashkenazy (1975), Frank Shipway (1991), Mikko Franck (1998), Rumon Gamba (2007) og Michal Dworzynski (2011).

Песни и пляски смерти

1. Колыбельная

Стонет ребёнок. Свеча, нагорая,
Тускло мерцает кругом.
Целую ночь колыбельку качая,
Мать не забылася сном.
Раным-ранёхонько в дверь осторожно
Смерть сердобольная стук!
Вздрыгнула мать, оглянулась тревожно ...
„Полно пугаться, мой друг!
Бледное утро уж смотрит в окошко ...
Плача, тоскуя, любля,
Ты утомилась, вздремни-ка немножко,
Я посижу за тебя.
Угломнить ты дитя не сумела.
Слаще тебя я спою.“ —

„Тише! ребёнок мой мечется, бьётся,
Душу терзая мою!“
„Ну, да со мною он скоро уймётся.
Баюшки, баю, баю.“ —

„Щёчки бледнеют, слабеет дыханье ...
Да замолчи-же, молю!“
„Доброе знаменье, стихнет страданье,
Баюшки, баю, баю.“ —

„Прочь ты, проклятая! Лаской своею
Сгубишь ты радость мою!“
„Нет, мирный сон я младенцу навею.
Баюшки, баю, баю.“ —

„Сжался, пожди допевать хоть мгновенье,
Страшную песню твою!“
„Видишь, уснул он под тихое пенье.
Баюшки, баю, баю.“

Söngvar og dansar dauðans

1. Vögguvísa

Barnið stynur. Kerti, niðurbrunnið,
varpar daufliga flöktandi bjarma umkring.
Alla nóttina, meðan hún ruggaði vöggunni,
hefur móðurinni ekki komið blundur á brá.
Snemma morguns eru varlega kveðin á dýrnar
högg dauðans miskunnsama!
Móðurina hryllir við, hún litast um óttaslegin ...
„Vertu ekki hrædd, vina mín!
Fölur morgunn er tekinn að gægjast inn um ljórann ...
Grátandi, döpur, kærleiksrik
ert þú orðin örmagna. Blundaðu nú smástund,
ég skal sitja uppi í staðinn fyrir þig.
Þér tókst ekki að róa barnið;
ég syng sætar en þú.“ —

„Þei! Barnið mitt þjáist, það berst um,
það kvelur sálu mína!“
„Jæja, en brátt verður það hjá mér.
Bíum bíum, þei, þei.“ —

„Vangarnir fölna, andardrátturinn verður veikari ...
Æ, þagnaðu nú, ég grátbið þig!“
„Það er góðs viti: þjáningarnar eru að hjaðna.
Bíum bíum, þei, þei.“ —

„Burt með þig, bölvadur! Með atlotum þínum
totímir þú allri minni gleði!“
„Nei, friðsælum draumi anda ég á barnið;
bíum bíum, þei, þei.“ —

„Miskunna þig, hættu að syngja, bara eitt andartak,
þennan hræðilega söng þinn!“ —
„Sjáðu, hann er sofnaður undir ljúfum söngnum.
Bíum bíum, þei, þei.“ —

2. Серенада

Нега волшебная, ночь голубая,
Трепетный сумрак весны.
Внемлет, поникнув головкой, большая
Шопот ночной тишины.

Сон не смыкает блестящие очи,
Жизнь к наслажденью зовёт,
А под окошком в молчаньи полночи
Смерть серенаду поёт:

„В мраке неволи суровой и тесной
Молодость вянет твоя;
Рыцарь неведомый, силой чудесной
Освобожу я тебя.

Встань, посмотри на себя: красотою
Лик твой прозрачный блестит,
Щёки румяны, волнистой косою
Стан твой, как тучей обвит.

Пристальных глаз голубое сиянье,
Ярче небес и огня;
Зноем полуденным веет дыханье ...
Ты обольстила меня.

Слух твой пленился моей серенадой,
Рыцаря шопот твой звал,
Рыцарь пришёл за последней наградой:
Час упоенья настал.

Нежен твой стан, упоителен трепет ...
О, задушу я тебя
В крепких объятьях: любовный мой лепет
Слушай! ... молчи! ... Ты моя!“

2. Kvöldlokka

Töfrafull unaðssæla, blá nótt
skjálíffandi rökkur vorsins! ...
Hún hlustar drúpandi höfði, stúlkan sjúka,
á hljóðlátt hvísl næturinnar.

Svefn getur ekki lokað leiftrandi augum hennar,
lífið kallar hana til lystisemda;
en undir glugganum, í miðnæturbögninni,
syngur dauðinn kvöldlokku:

„Í myrkri áþjánar, harðúðugrar og þjakandi,
er æskublómi þinn að fölna;
ég, ókunnur riddari, skal frelsa þig
með undursamlegu afli.

Rístu á fætur, líttu á sjálfa þig: af fegurð
ljómar gegnsætt andlit þitt,
vangarnir rjóðir, bylgjandi flétturnar
líðast um líkama þinn eins og ský.

Magnþrunginn blár ljómi augnanna
er bjartari himni og eldi;
andardrátturinn blæs með ofurhita hádegissólar ...
þú hefur heillað mig.

Eyra þitt er hugfangið af kvöldlokku minni,
hvísl þitt kallaði á riddarann.
Riddarinn er kominn að fá lokaumbunina:
Stund algleymisins er runnin upp.

Vöxtur þinn er fagur, skjálfti þinn hrífandi ...
Ó, ég skal kæfa þig
í sterkum örmum; heyr ástarhvískur mitt,
hlustaðu! ... hafðu hljótt! ... Þú ert mín!“

3. Трепак

Лес да поляны, безлюдье кругом.
Вьюга и плачет и стонет,
Чуется, будто во мраке ночном,
Злая, кого-то хоронит;

Глядь, так и есть! В темноте мужика
Смерть обнимает, ласкает,
С пьяненьким пляшет вдвоём трепака,
На ухо песнь напевает:

„Ой, мужичок, старичок убогой,
Пьян напился, поплёлся дорогой,
А мятель-то, ведьма, поднялась, разыграла.
С поля в лес дремучий невзначай загнала.

Горем, тоской да нуждой томимый,
Ляг, прикорни, да усни, родимый!
Я тебя, голубчик мой, снежком согрею,
Вкруг тебя великую игру затею.

Взбей-ка постель, ты мятель-лебёдка!
Гей, начинай, запевай погодка!
Сказку, да такую, чтоб всю ночь тянулась,
Чтоб пьянчуге крепко под неё заснулось!

Ой, вы леса, небеса, да тучи,
Темь, ветерок, да снежок летучий!
Свейтесь пеленою, снежной, пуховою;
Ею, как младенца, старичка прикрою ...

Спи, мой дружок, мужичок счастливый,
Лето пришло, расцвело!
Над нивой солнышко смеётся да серпы глядят,
Песенка несётся, голубки летают ... “

3. Trépak

Skógur, og rjóður, engin sál á kreiki;
snjóbylurinn kveinar og stynur,
það er rétt eins og í nætursortanum
sé hann, meinfýsinn, að grafa einhvern.

Sjáðu, það er einmitt svo! Í myrkrinu er dauðinn
að faðma að sér búandkarl, láta vel að honum;
hann dansar trépak við drukkinn bóndann,
og raular söng í eyra hans:

„Ó, bóndaræfill, vesæla öldungskríli,
þú hefur drukkið þig fullan, villzt af vegi,
og bylurinn, nornin sú, hóf sig, sauð upp,
stóð af hendingu frá rjóðrinu inn í þéttan skóginn.

Preyttur af sorg, depurð og skorti,
leggðu þig, hjúfraðu um þig og sofnaðu, kæri minn!
Ég skal, vinur minn, hlýja þér með snjóábreiðu,
koma af stað stórkostlegum leik kringum þig.

Búðu um rúmið, þú bylur, svanadrottning!
Hæ, byrjaðu forsönginn, óveður!
Svleiðis ævintýri að það endist alla nóttina,
svo að svolinn sofni fast við slaginn!

Ó, þér skógar, himnar og ský,
myrkur, gola, og svífandi snjór,
Vefið honum líkklæði, úr snjó, dúnmjúkt;
og ég skal vefja öldunginn í það eins og barn.

Sofðu, vinur minn, hamingjusami bóndi,
sumarið er komið, allt blómstrar! Yfir akurinn
hlær blessuð sólin og sigðirnar eru úti við,
lítið lag er sungið, dúfurnar fljúga ... “

4. Полководец

Грохочет битва, блещут брони,
Орудья жадные ревут,
Бегут полки, несутся кони
И реки красные текут.

Пылает полдень, люди бьются;
Склонилось солнце, бой сильней;
Закат бледнеет, но дерутся
Враги все яростней и злей.

И пала ночь на поле брани.
Дружины в мраке разошлись ...
Всё стихло, и в ночном тумане
Стенанья к небу поднялись.

Тогда, озарена луною,
На боевом своём коне,
Костей сверкая белизною,
Явилась смерть; и в тишине,

Внимая вопли и молитвы,
Довольства гордого полна,
Как полководец место битвы
Кругом объехала она.

На холм поднявшись, оглянулась,
Остановилась, улыбнулась ...
И над равниной боевой
Раздался голос роковой:

„Кончена битва! я всех победила!
Все предо мной вы смирились, бойцы!
Жизнь вас поссорила, я помирила!
Дружно вставайте на смотр, мертвецы!

Маршем торжественным мимо пройдите,
Войско моё я хочу сосчитать;
В землю потом свои кости сложите,
Сладко от жизни в земле отдыхать!

Годы незримо пройдут за годами,
В людях исчезнет и память о вас.
Я не забуду и громко над вами
Пир буду править в полуночный час!

Пляской тяжёлою землю сырую
Я притопчу, чтобы сень гробовую
Кости покинуть вовек не могли,
Чтоб никогда вам не встать из земли!“

Арсений Аркадьевич Голенищев-Кутузов
[Arsenij Arkad'evitsj Golenistsjev-Kútúsov]

4. Hershöfðinginn

Orrustan geisar, brynjur glampa,
koparfallbyssur drynja,
hersveitir æða, hestar eru á stökki
og rauðar ár streyma.

Hádegjð glóir, menn berjast;
sól gengur undir, orustan magnast!
Sólsetrið fölnar, en óvinirnir
verjast jafnfrábærir og illvígir.

Og nótt féll yfir orustuvöllinn.
herirnir skildust að í myrkrinu ...
Allt þagnaði, og í næturmistrinu
risu stunur til himins.

Þá, baðaður tunglsljósi,
á orustuhesti sínum,
skínandi af hvítum beinum,
birtist dauðinn. Og í þögninni,

heyrandi ópin og bænirnar,
fullur stoltrar velþóknunar,
reið hann eins og hershöfðingi
um orustusvæðið.

Hann kleif upp á hæð, litaðist um,
staðnæmdist, brosti ...
Og yfir vígvöllinn
þrumar dómsdagsraust:

„Orrustunni er lokið! Ég hef sigrað alla!
Þér hafið allir lotið mér, stríðsmenn!
Lífið gerði yður óvini, ég sætti yður!
Rísið vinsamlega til liðskönnunar, náir!

Gangið í hátíðlegri hergöngu framhjá mér,
ég vil telja lið mitt;
leggið síðan bein yðar í jörð,
til að hvílast sætlega í jörðu frá lífinu!

Ár eftir ár munu líða hjá óséð,
og minningin um yður mun hverfa meðal fólks.
Ég gleymi ekki! Og ég mun halda háværa
veizlu yfir yður um miðnæturstund.

Með þungstígum dansi skal ég trampa niður
raka jörðina, svo að bein yðar geti aldrei
yfirgefið grafarhvefinguna,
svo að þér rísið aldrei aftur úr jörðu!“

Reynir Axelsson þýddi

Hljómsveit á tónleikum

8. maí 2014

1. FÍÐLA

Sigrún Eðvaldsdóttir
Nicola Lolli
Una Sveinbjarnardóttir
Zbigniew Dubik
Pálína Árnadóttir
Ágústa María Jónsdóttir
Bryndís Pálsdóttir
Laufey Jensdóttir
Andrzej Kleina
Rósa Guðmundsdóttir
Lin Wei
Mark Reedman
Sigríður Hrafnkelsdóttir
Olga Björk Ólafsdóttir

2. FÍÐLA

Gunnhildur Daðadóttir
Roland Hartwell
Greta Salome Stefánsdóttir
Sigurlaug Eðvaldsdóttir
Margrét Þorsteinsdóttir
Dóra Björgvinsdóttir
Helga Þóra Björgvinsdóttir
Kristín B. Ragnarsdóttir
Kristján Matthíasson
Joanna Bauer
Þórdís Stross
Christian Diethard

VÍOLA

Þórunn Ósk Marinósdóttir
Þórarinn Már Baldursson
Jónína Auður Hilmarsdóttir
Guðrún Hrunn Harðardóttir
Kathryn Harrison
Móeiður Anna Sigurðardóttir
Herdís Anna Jónsdóttir
Guðrún Þórarinsdóttir
Sarah Buckley
Sesselja Halldórsdóttir

SELLÓ

Bryndís Halla Gylfadóttir
Bryndís Björgvinsdóttir
Sigurður Bjarki Gunnarsson
Margrét Árnadóttir
Hrafnkell Orri Egilsson
Júlía Mogensen
Lovísa Fjeldsted
Auður Ingvadóttir

BASSI

Hávarður Tryggvason
Páll Hannesson
Dean Ferrell
Jóhannes Georgsson
Richard Korn
Þórir Jóhannsson

FLAUTA

Hallfríður Ólafsdóttir
Áshildur Haraldsdóttir
Martial Nardeau

ÓBÓ

Daði Kolbeinsson
Peter Tompkins
Matthias Nardeau

KLARÍNETT

Arngunnur Árnadóttir
Einar Jóhannesson
Rúnar Óskarsson

FAGOTT

Brjánn Ingason
Kristín Mjöll Jakobsdóttir
Rúnar Vilbergsson

HORN

Joseph Ognibene
Emil Friðfinnsson
Stefán Jón Bernharðsson
Þorkell Jóelsson
Lilja Valdimarsdóttir
Sturlaugur Björnsson

TROMPET

Ásgeir Steingrímsson
Einar Jónsson
Guðmundur Hafsteinsson

BÁSÚNA

Sigurður Þorbergsson
Jón Halldór Finnsson
David Bobroff, bassabásúna

TÚBA

Nimrod Ron

HARPA

Elisabet Waage

PÁKUR

Eggert Pálsson

SLAGVERK

Frank Aarnink
Árni Áskelsson

Anna Kristín Einarsdóttir framkvæmdastjóri
Bengt Árstad, listrænn ráðgjafi
Margrét Sigurðsson fjármálafulltrúi
Grimur Grímsson sviðsstjóri

Anna Sigurbjörnsdóttir tónleikastjóri
Hjördis Ástráðsdóttir fræðslustjóri
Kristbjörg Clausen, nátna- og skjalavörður
Sigþór J. Guðmundsson sviðsstjóri

Margrét Ragnarsdóttir, markaðs- og kynningarstjóri
Greipur Gíslason verkefnastjóri
Una Eyþórsdóttir mannaútsstjóri
Þórunn Vala Valdimarsdóttir umsjónarmaður

Ilan Volkov, aðalhljómsveitarstjóri og listrænn stjórnandi

Baksviðs með Sinfóníuhljómsveit Íslands

Feðgarnir Martial Nardeau og Matthías Nardeau vinna vinnuna sína með lungum og munni.

Matthías: Annars er ég mjög feginn að það hlýnaði í vikunni. Blöðin eru svo viðkvæm fyrir frostinu.

Martial: Einmitt, það eru alltaf sömu vandræðin með ykkur óbóleikara og þessi blöð. **Matthías:** En hvað með pikkólóflautuna, er hún ekkert að springa?

Það er talsvert mikið loft í meðlimum Sinfóníuhljómsveitar Íslands og sumir þeirra vinna hreinlega við að dæla því út í heiminn í gegnum rör, pípur og ventla. Hljóðfæri þeirra feðga, Martials og Matthíasar Nardeau, tilheyra bæði tréblástursdeild hljómsveitarinnar, þó að annað þeirra, þverflautan, sé reyndar yfirleitt úr málmi.

Óbóið er viðkvæmt hljóðfæri sem gerir miklar kröfur til óbóleikara sem yfirleitt eru í stanslausum vandræðum með svokölluð „blöð“ sem þeir blása í gegnum. Flautan á sér hins vegar langa hefð og hefur fylgt manninum um árþúsundir í ýmsum formum.

Martial Nardeau settist að með fjölskyldu sinni á Íslandi árið 1982, sama ár og Matthías fæddist suður í Frakklandi. Martial hefur lagt mikið til tónlistarlífsins hér á landi og ferðast víða til tónleikahalds. Matthías Nardeau er meðal unga fólksins í hljómsveitinni sem fer létt með að taka að sér viðkvæmar sólóströfur á mikilvægum augnablikum.

GAMMA er aðalstyrktaraðili Sinfóníuhljómsveitar Íslands. Við erum stolt af samstarfi okkar við hljómsveitina og ánægð með að geta tekið höndum saman með ástríðufullu fagfólki um þetta mikilvæga starf.

GAMMA
www.gamma.is